

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА

УКРАЇНОЗНАВСТВО

Число 3
2005

За редакцією Петра Кононенка

КИЇВ – 2005

У К Р А І Н О З Н А В С Т В О

Число 3
2005

Журнал засновано
в лютому 2001 року

Редакційна колегія

Науковий
громадсько-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Scholarly
Political and Public
Cultural and Art
Religious and
Philosophical
Pedagogical Journal

Засновник – Науково-
дослідний інститут
українознавства
Міністерства освіти і
науки України

The founder is the Science
and Research Ukrainian
Studies Institute of the
Ministry of Education and
Science of Ukraine

Видає Науково-дослідний
інститут українознавства
(раз на три місяці)

Published once in three
months by the Science
and Research Ukrainian
Studies Institute

Головний редактор
Петро КОНОНЕНКО,
директор Інституту,
професор, академік,
лауреат Міжнародної
премії ім. Й.Г.Гердера

The chief editor
Petro KONONENKO,
director of the Institute,
professor, academician,
the International
Y.G.Herder prize winner

Заступник головного
редактора Тарас КОНО-
НЕНКО, заступник дирек-
тора Інституту з наукової
роботи, доцент, кандидат
філософських наук

Assistant of the chief edi-
tor Taras KONONENKO,
deputy director of Institute
on scientific work,
candydat nauk, dotsent

Відповідальний секретар: Тетяна РЕНКЕ

Видавнича рада

Бандура Г.Г. Бугров В.А., Денисюк С.П., Курас І.Ф.,
Мокренко А.Ю., Наливайко С.І., Придатко Т.О.,
Ренке Т. Л., Сазоненко Г.С., Солдатенко В.М.,
Сніжко В.В., Токар Л.К., Фігурний Ю.С., Шкрібляк
П.В., Ярошинський О.Б., Ятченко А.Д.

Журнал друкується на підставі свідоцтва серії КВ
№ 4863 від 13.02.2001 р. про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації, виданого
Державним комітетом інформаційної політики, теле-
бачення та радіомовлення України

Рекомендовано Вченою радою Науково-дослідного
інституту українознавства Міністерства освіти і науки
України (протокол №21 від 12.09.2005 р.)

Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України
м.Київ, вул. Ісаакяна, 18
тел.: 494-13-30
www.rius.kiev.ua
e-mail: journal@rius.kiev.ua
електронна версія журналу за адресою:
http://www.rius.kiev.ua

©Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України, 2003

КОНОНЕНКО П. П. – голова колегії

Барабаш С.Г., доктор філологічних наук, професор
Баран В.Д., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України
Баранівський В.Ф., доктор філософських наук,
професор
Бичко І.В., доктор філософських наук, професор
Болюбаш Я.Я., доцент, директор Департаменту
вищої освіти МОН України
Горський В.С., доктор філософських наук, професор
Гуржій А.М., доктор технічних наук, професор,
академік АПН, перший заступник міністра освіти і
науки України
Грицик Л.В., доктор філологічних наук, професор
Дробноход М.І., доктор геолого-мінеральних наук,
професор
Єрмоленко С.Я., доктор філологічних наук, професор
Жебровський Б.М., кандидат педагогічних наук
Зязюн І.А., доктор філософських наук, професор
Калакура Я.С., доктор історичних наук, професор
Любар О.О., доктор педагогічних наук, професор
Козлов А.В., доктор філологічних наук, професор
Колодний А.М., доктор філософських наук, професор
Кононенко Т.П., кандидат філософських наук
Коцур В.П., доктор педагогічних наук
Курас І.Ф., доктор історичних наук, академік НАНУ
Лой А.М., доктор філософських наук, професор
Майборода В.К., доктор педагогічних наук, професор
Мокренко А.Ю., професор національної музичної
академії України ім. П.І. Чайковського
Надольний І.Ф., доктор філософських наук, професор
Недюха М.П., доктор філософських наук, професор
Ничкало Н.Г., доктор педагогічних наук, професор,
академік АПН України
Ніколаєнко С.М., кандидат педагогічних наук
Погрібний А.Г., доктор філологічних наук, професор
Погребенник В.Ф., доктор філологічних наук,
професор
Пономаренко А.Ю., кандидат філологічних наук
Свіженко В.О., доктор біологічних наук
Толстоухов А.В., доктор філософських наук
Федоренко Є.В., доктор філології, професор,
академік
Філіпчук Г.Г., доктор педагогічних наук, професор,
академік АПН України
Шевченко В.І., доктор філософських наук,
професор
Ятченко В.Д., доктор філософських наук
Яцків Я.С., доктор фізико-математичних наук,
професор, академік НАН України

*Редакція залишає за собою право на мовности-
лістичне редагування рукописів і передруків відпо-
відно до норм чинного Правопису, яке не змінює
позиції автора. Наукові статті в галузі історичних
наук зараховуються як фахові згідно з Постановою
Президії ВАК від 10.12.2003 року № 2-05/10, нау-
кові статті в галузі філософських наук зараховуються
як фахові згідно з постановою ВАК від 8.06.2005 року
№ 4-05/5*

*Автор несе відповідальність за фактичний вик-
лад матеріалу*

ЗМІСТ

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Кононенко П. Національна ідея, нація, націоналізм.....	6
---	---

Розділ I ЛЮДИНА І ЇЇ СПРАВА

Сніжко В. Повітря з синього і золотого скла	52
Погрібний А. Образ, увиразнений листами (штрихи до Сильветки Докії Гуменної)	54
Мінченко Т. Іван Бажанський – українознавець... 60	
Кононенко П. “Я так люблю її – мою Україну убогу!...”	65
Козацтво має об’єднати Україну.....	69
Деркач О. Академік П.М. Василенко – засновник наукової школи землеробської механіки в Україні.....	73

Розділ II ІСТОРІЯ. ТЕОРІЯ. МЕТОДОЛОГІЯ

Калакура О. Поляки – сусіди українців і давні жителі на їх етнічних землях	80
Васильчук В. Інтеграція етнічних німців в український соціум. Історіографія проблеми.....	88
Васильчук Г. Діяльність органів по українізації вищих ланок державного апарату УРСР (20-ті роки ХХ ст.).....	95
Доценко В. Загальносоюзні кампанії щодо українського єврейства у 20-30-х роках ХХ ст. та участь у них Товариства по землеоблаштуванню єврейських трудящих УРСР	99
Хоменко І. Радіомистецтво як відповідь нації на виклики часу: лінгвістичний аспект феномена.....	103
Шервашидзе Г. К некоторым вопросам эстетики Жана Поля Сартра	106
Краснодемська І. Енциклопедія українознавства у ставленні та розвитку науки самопізнання	107

Розділ III ОСВІТА

Крижанівська В. Українознавство в загальноосвітніх навчальних закладах (на допомогу вчителю українознавства).....	114
Федоренко О. Геополітичні дослідження в українознавстві	116
Гомотюк О. Університети як осередки українознавчих досліджень	119
Пеньковець О. Національна освіта і державна освітня політика в українознавчо-філософському вченні С. Русової	128
Пригоровська Л. До питання про співпрацю О.П. Довженка з подвижниками дефектології	133

Несторяк М. Відображення лексичних особливостей гуцульських говірок у повісті М. Коцюбинського “Тіні забутих предків”	136
--	-----

Розділ IV МОВА І МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

Кононенко П. У світі довкола конгресу.....	146
Філіпчук Г. Мовна освітня політика – проблема України	149
Пономаренко А. NYELV ÉS OKTASÁS, або чи заговорять українською учні-угорці?	151
Зіневич Л., Демченко В. Мовна ситуація Чернігова (за результатами соціо-лінгвістичного дослідження).....	155
Яременко С. Українська мова в сучасному інформаційному просторі.....	158
Костянтинова С. Аргентинські українці або українські аргентинці: про дві батьківщини	161
Карпенко Н. Українська мова в середовищі іноземців (на прикладі ісламського суспільно-культурного центру “Арраїд”)	165
Яременко С. Українознавчий вимір історії мови: ретроспектива у часі.....	168

Розділ V УКРАЇНСЬКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДУМКА

Недюха М., Петрук Н. Українське суспільство у пошуках шляхів національної єдності (з історії української духовної культури ХVII ст.)	170
Шевченко В. Українознавчий вимір регіону	173
Карпенко В. Інформаційний простір як чинник національної безпеки України.....	182
Гунчак Т. Роздуми і спогади про мою подорож в Україну 1991 року.....	193
Розумний Я. Помаранчева революція і спадщина Київської Русі (коментар).....	195
Терехова О. Рупор громадської думки	197

Розділ VI УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА

Чирков О. Українознавчий погляд на Міжнародний фестиваль етнічної музики та лендарту “Шешори”	202
Семенюченко О. Український Всесвіт Івана Марчука	207
Кононенко П. Микола Луків	209
Луків М. Вірші	210
Подрига В. “Найголовніший закон космосу – любов”	215
Потапенко О. Поезії	217
Полякова А. Українська аристократія ХІХ ст. (за мемуарами П. Ламсдорфа-Галагана)	219
Гриценко О. “Дім Європи в Києві”, або пісенне дітище Людмили Височинської.....	224
Мельник Л. Культурний центр України у Москві.....	227

Белікова Г. Український портрет XVI-XVIII століть (за матеріалами виставки у Національному художньому музеї) 229

Розділ VII
ПАМ'ЯТЬ ІСТОРІЇ

Ярошинський О. Українська національна революція середини XVII ст. Історичний феномен 240

Розділ VIII
УКРАЇНА – ЕТНОС

Ятченко В. Філософські аспекти вивчення духовної спадщини українського Полісся..... 244
Завадська В. Ложка як відповідник людської душі у фольклорі та матеріальній культурі українців ... 247

Розділ IX
УКРАЇНА І СВІТ

Івашина Н. Україна – Франція: нова епоха відносин..... 254
Винар Л. Діяльність Світової Наукової Ради при СКУ 256
Гумецька А. Відродження села – відродження українського духу 261
Донченко Є. Історична спадщина українсько-французьких відносин 265

Розділ X
РЕЦЕНЗІЇ, ВІДГУКИ

Фігурний Ю. Українознавство – наукове підґрунтя, ідеологічний стрижень Української Самостійної Соборної Держави та сучасної української політичної нації..... 272
Кононенко П., Ярошинський О., Пономаренко А. “Українознавство” – алфавітний покажчик 276

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Українознавство

Число 3
2005

науковий
громадсько-політичний
культурно-філософський
педагогічний журнал

Комп'ютерний набір
відділ науково-технічної інформації під керівництвом *Мельниченко О.А.*
Художнє оформлення – *Павленко Н. С.*
Наукова редакція – *Придатко Т.О.*
Літературна редакція – *Гриценко О.А.*
Комп'ютерна верстка – *Кучер І. В.*

За редакцією Петра Кононенка

Підписано до друку 16.09.2005. Формат 60x84/8
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура *pragmatika*.
Ум. друк. арк. 38,27. Обл.-вид. арк. 34,07.
Тираж 500 прим. Зам. № 52-693

Видавництво “Міленіум”
Свідоцтво ДК №535 від 19. 07. 2001 р.

Друк “Міленіум”

вул. Ісаакяна, 18, офіс 101
тел./факс 230-47-78
Київ, Україна, 03056